

نشست علمی تخصصی هنر، معماری و شهرسازی عصر پنجشنبه‌ها

محل برگزاری: سالن اجتماعات مهندسين مشاور هرم پی

زمان: پنجشنبه ۱۱ آبان ماه ۱۳۹۶

عنوان: اخلاق در آموزش و پژوهش

سخنرانان و اعضای پنل: آقای دکتر داریوش فرهود و خانم دکتر مریم مالمیر

چکیده‌ای از سخنرانی‌ها:

سخنران اول: دکتر داریوش فرهود

بحث امروز اخلاق در آموزش و پژوهش می‌باشد. اخلاق مقوله بسیار مهمی در جوامع انسانی است و در هر دوره‌ای بر مبنای دانش، فناوری و فرهنگ موجود، اصول خاصی را در بر گرفته است. اکنون در هر جامعه‌ای اصول اخلاقی خاصی حاکم است ولی با پیشرفت‌های جدید علم و فناوری و تأثیر آنها بر جامعه و همچنین ارتباط مستقیم آنها با زندگی انسان نیاز به طرح اصول اخلاقی متناسب دیده می‌شود.

تعریف اخلاق: از دیدگاه واژه شناسی، اخلاق جمع واژه خلق و به معنای خوی هاست.

واژه اخلاق در دو زمینه اصلی کاربرد دارد:

- دیدگاه فردی شخص درباره خوب یا بد بودن یک موضوع خاص.
 - شیوه‌های رفتاری که در یک گروه فرهنگی، مذهبی، اجتماعی نهادینه شده و تحت عنوان عرف شناخته می‌شود.
 - در تعریف اخلاق دیدگاه‌های گوناگونی وجود دارد و تعاریف گوناگونی نیز ارائه شده است. این تعاریف را می‌توان در سه دسته اصلی قرار داد:
 - برخی تعاریف، اخلاق را مجموعه‌ای از قوانین رفتاری و ارزش‌هایی می‌دانند که در جامعه به عنوان هنجار شناخته می‌شوند.
 - گروهی از تعاریف اخلاق را عامل خوشبختی انسان‌ها و روش‌های رسیدن به این هدف می‌دانند.
 - در نهایت گروهی از تعاریف اخلاق را به عنوان مجموعه‌ای از قوانین رفتاری در نظر می‌گیرند.
- تاریخچه اخلاق در سرزمین پارس به سه دسته تقسیم می‌شود: پندار نیک، گفتار نیک، کردار نیک.

اخلاق در علوم و فناوری، در هر برهه‌ای از تاریخ به سبب وجود تعاملات اجتماعی، در نظر گرفتن هنجارهای اخلاقی برای ایجاد تعادل ضروری است. امروزه وقتی علوم فناوری‌های جدید پدید می‌آورند این تعادل از بین می‌رود. با ایجاد تغییرات جدید، احتمالات جدید نیز بوجود می‌آیند و از این روی برای ایجاد تعادل در مناسبات و تعاملات، پایه‌ریزی اصول جدید ضرورت دارد. چالش اخلاقی در این مورد، ارائه هنجارهای اخلاقی است که با وجود تغییرات بوجود آمده در بافت، موجب شکوفایی مردم شود.

زمینه‌های اخلاق در علوم و فناوری را می‌توانیم نام ببریم علوم اجتماعی، علوم فلسفی، پزشکی و زیستی، زیست محیطی و بوم‌شناسی و فنی و مهندسی اقتصادی است که هر کدام توضیح مفصلی دارد.

اخلاق در آموزش و پژوهش دانش‌های بشر همگی در آغاز به گونه‌ای یک نیاز، تجربه و مهارت بوده و به تدریج با شناسایی و تعریف اصول و فلسفه آن، قانونمند شده و به عنوان یک علم خودنمایی کردند. تمامی این ق‌صرهای دانش هنوز در مراحل ابتدایی شکل گرفتن خود هستند و هیچگاه این گسترش پایان نخواهد یافت.

با پیشرفت علوم هر اشتباهی حتی با زاویه کوچک امکان به خطا رفتن و ایجاد تبعات ناگوار و ناخواسته را بیشتر خواهد کرد. در اینجا است که ملاحظات اخلاقی به عنوان چتری بر بالای تمامی شاخه‌های علوم سایه افکنده است تا به عنوان یک عامل بازدارنده بتواند از جبروری و آسیب‌رسانی هر کدام از شاخه‌های علوم جلوگیری کند.

هنجارها و ضد هنجارها در آموزش و پژوهش دکتر داریوش فرهود (۱۳۸۹) اخلاق آکادمیک در آموزش و پرورش، فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال پنجم، شماره ۳ و ۴ را در جدول زیر توضیح می‌دهیم.

اختصار	هنجارهای علم (مورد تأکید مرثن)	اختصار	ضد هنجارهای علم (مورد تأکید میتروف)
C Communism	اشتراک‌گرایی: یافته‌ها و اکتشافات علمی ثروت یا حق فردی پژوهشگران نیست بلکه به مثابه میراثی مشترک، به جامعه علمی و حتی به جامعه جهانی تعلق دارد. اشتراک‌گرایی بر این امر دلالت دارد که حتی خود اندیشمندان نیز به عنوان شخصی به میراث فرهنگی بشریت تعلق دارند؛ میراثی مشترک و اثبات‌شده از دانش نسلهای گذشته و حال که هیچ شخص، گروه یا دولتی نباید مدعی خصوصی آن باشد.	S / M Solitariness / Miserism	فردگرایی/خست‌گرایی: ویژگیهای اجتماعی دانشمندان در زمره عواملی هستند که بر چگونگی قضاوت درباره آثار آنان قویاً تأثیر می‌گذارد. به علاوه، هیچ مانعی برای تسری حقوق مالکیت فردی به حیطه علم و اِعمال کنترل خطایی بر یافته‌ها، نوآوریها و اکتشافات علمی وجود ندارد. در دنیای علم، رازداری و احتیاطی اکتشافات و یافته‌های علمی یک عمل ضروری و اجتناب‌ناپذیر است.
U Universalism	جهان‌روایی/ عام‌گرایی: آثار و دعای علمی، مستقل از خصوصیات شخصی و یا اجتماعی اقله‌کنندگان آنها مثل طبقه، منزلت اجتماعی، نژاد، ملیت، مذهب و ... بر اساس قابلیت و محتوای آنها داوری می‌شوند. جهان‌روایی مبنی این گفته از لویی پاسنور است که « <i>دانشمندان وطن ندارند، ولی علم وطن ندارد</i> ».	P Particularism	خاص‌گرایی: ویژگیهای اجتماعی و یا شخصی دانشمندان از عواملی هستند که شدیداً روی اینکه چطور اثر علمی وی مورد قضاوت قرار گیرد مؤثرند. التزام به خاص‌گرایی، عمیقاً ریشه در خاصیت ذاتی علم دارد.
D Disinterestedness	بی‌غرضی عاطفی: دانشمندان به‌طور بیطرفانه‌ای برای نیل به هدف اصلی خود (جستجوی حقیقت) پیشرفت دانش و توسعه برای کسب پاداشهای فردی تلاش می‌کنند. پژوهش باید در فضایی آزاد و دور از تصورات قالبی و تعصباتی عقیدتی، حرفه‌ای، فرهنگی، مذهبی و سیاسی انجام شود تا به نتایج و اثرات معتبر و مفید منتهی گردد.	I Intersedness	غرض‌ورزی عاطفی: هر یک از پژوهشگران، پیوسته در پی تأمین منافع و علائق فردی خود و گروه محدودی از دانشمندان (انجاع علمی ذینفع) هستند که به آن تعلق دارند.
O Originality	اصالت: اصالت ارزشمند است برای اینکه برخی از ابعاد مهم دنیای طبیعی برای اولین بار معلوم و ارائه می‌شوند. فقط پژوهشهای اصیل هستند که یک خدمت یا دستاورد علمی واقعی تلقی می‌شوند. برای به رسمیت شناخته‌شدن در مجامع علمی، اصالت کشف بسیار مهم است. این هنجار، دانشمندان را به پیشی گرفتن از دیگران برای ثبت اکتشافات و اختراعات و کسب اولویت برای به رسمیت شناخته‌شدن در انجاع علمی سوق می‌دهد.	NO Non – Originality	عدم اصالت: الهام گرفتن و اقتباس از پژوهشها و دستاوردهای علمی دیگران جزو عادات و ویژگیهای اساسی و ضامن پیشرفت انسان در تمدن است. کشف و گزارش یافته‌های علمی جدید به ندرت به دست می‌آید. برداشت از نظرات دیگران اصلاً کار غیر اخلاقی نیست.
S Organized Skepticism	شک سازمان‌یافته: هر پژوهشگری نسبت به بررسی دقیق، نقد و تردید هر فرضیه یا یافته‌ای که می‌تواند شامل یافته‌های شخص خودش نیز باشد، متبحر و مجاز است و باید قضاوت و نتیجه‌گیری نهایی را تا حصول شواهد لازم، به تعویق بیندازد.	D Organized Dogmatism	تعصب علمی سازمان‌یافته: دانشمندان باید به یافته‌های فردی خود یقین کامل داشته و از آن دفاع کنند. حتی اگر با شک و تردید قوی دیگران روبرو شده باشند.
Hu/M Humblesness / Modesty	تواضع و فروتنی: این هنجار، بر مراعات تواضع و شکسته‌نفسی در اچتماعات علمی تأکید دارد. تواضع در علم انواع متنوعی دارد از جمله قدردانی از میراث دانش برای ماندن از پیشینیان. بر این اساس، بررسی پیشینه پژوهشی فقط عملی ابزاری برای پیشبرد پژوهش نیست بلکه به نحوی گرامی‌داشت آنهاست که شیوهی برای پژوهش ارائه کرده‌اند. همچنین اعتراف دانشمندان بر ضعفهای شخصی و محدودیتهای دانش خود، گالیه همیشه خود و دانشجویش را به گفتن عبارت « <i>من نمی‌دانم</i> » توصیه می‌کرد.	I Immodesty	جسارت و گستاخی: به رغم آنکه خودنمایی، مطلق‌گویی و ابراز گستاخانه و به دور از تواضع دعای علمی، عملی تلیخ شده است ولی در میان دانشمندان، کاری نسبتاً رایج و مجاز است، هرگونه اصرار در منحصر به فرد بودن، خدمت به علم و رشته علمی است. ابراز تواضع و تکرار ناموفقانه آنکه می‌تواند آن را تا حد یک رفتار غایبانه و زشت تنزل دهد، در زمره مصادیق عمده بی ادبی در علم است.
R Recognition	به رسمیت شناختن/ به رسمیت شناخته شدن: دانشمندان باید شایستگیهای دیگران را به رسمیت بشناسند. به رسمیت شناخته‌شدن و آوازه، در واقع، سیل و یا به نوعی پاداش برای عملکرد علمی و آکادمیک خوب در میان اصحاب علم است. باید بین به‌رسمیت شناخته‌شدن اختصاراً (Honorific) و ابرازی (Instrumental) تمایز قائل شده و به عواملی از قبیل گذشت زمان، توجه همکاران، ارجاع به یافته‌ها و غیره، در پرداختن به این هنجار توجه داشت.	NR Non – Recognition	عدم به رسمیت شناخته شدن: اگر به رسمیت شناخته‌شدن، تبعات بدی به دنبال داشته باشد و باعث بیگانگی و انزوی دانشمند در جامعه گردد، به تدریج R جای خود را به NR یا فقدان رسمیت یا وجهه علمی می‌دهد.

معیارهای رفتار اخلاقی در علم دکتر داریوش فرهود (۱۳۸۹) اخلاق آکادمیک در آموزش و پرورش، فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال پنجم، شماره ۳ و ۴.

ردیف	معیار / اصل اخلاقی	تعریف
۱	Honesty درستکاری / راستگویی	تبیاید داده‌ها و یافته‌ها علمی را جعل، تحریف و یا سوء تفسیر نمایند. بلکه باید در تمامی جنبه‌های فرایند پژوهش، عینی، و بدون سوگیری، درستکار باشند.
۲	Accuracy / Precision دقت	باید از ارتکاب خطا در پژوهش اجتناب کنند، بویژه در ارائه نتایج آنها. باید خطاهای آزمایشی، روش‌شناختی و انسانی را به حداقل برسانند.
۳	Openness آزاد اندیشی / بلند نظری	باید از داده‌ها، نتایج، روش‌ها، اندیشه‌ها و ابزارهای خود مشترکاً استفاده کنند. آنها باید به دیگران نیز اجازه دهند تا آثارشان را بررسی کرده و ظرفیت انتقاد و ظهور اندیشه‌های جدید را داشته باشند.
۴	Scientific Freedom آزادی علمی	باید برای انجام پژوهش نسبت به هر مسأله یا فرضیه‌ای آزاد باشند. آنها باید نسبت به پی‌گیری عقاید جدید و نقد اندیشه‌ها و آراء قدیمی مجاز باشند.
۵	Credibility معتبر بودن	باید مدارک یا اعتبارات تحصیلی خود را از سازماتهای رسمی، با صلاحیت و معتبر دریافت کرده باشند تا از مؤسسه‌هایی که صلاحیت این کار را ندارد.
۶	Teaching Instructing Training تعلیم و تربیت	باید به تربیت شاگردان مبادرت ورزیده و از چگونگی یادگیری و به‌کارگیری دانش مفید و اثربخش از جانب آنها اطمینان حاصل کنند. آنها می‌بایست عموم مردم را درباره علم، پرورش و آگاهی بدهند.
۷	Social Responsibility مسئولیت‌پذیری اجتماعی	باید از خسارت زدن به جامعه، اجتناب ورزند و در راستای ایجاد منافع اجتماعی تلاش نمایند. باید مردم را درباره نتایج و پیامدهای فعالیتهای علمی خود و حتی دیگران آگاهی بدهند.
۸	Legality قانون‌مداری	باید در فرایند پژوهش، قوانین و مقررات مربوط به کارشان را رعایت کنند.
۹	Opportunity فرصت	تبیاید به‌طور غیرمنصفانه و فرصت‌طلبانه، استفاده از منابع علمی یا پیشرفت در حرقه علمی را تصاحب کنند.
۱۰	Mutual Respect احترام متقابل	باید با همکاران خود با احترام رفتار نمایند. همکاری و اعتماد، سنگ بنای جامعه علمی است. چنانچه دانشمندان به یکدیگر ارزش و احترام نگذارند، کاخ دانش درهم می‌شکند.
۱۱	Efficiency کارایی	باید از منابع موجود به طور مؤثر استفاده نمایند چون در هر جامعه‌ای دانشمندان، منابع اقتصادی، انسانی و فنی محدودی در اختیار دارند.
۱۲	Respect to Ethical Rights of Subjects احترام به حقوق اخلاقی آزمودنیها	تبیاید به هنگام استفاده از نمونه‌های انسانی در آزمایشهای علمی، از حقوق یا شأن انسانی تخطی کنند. آنها باید با آزمودنیهای غیرانسانی هم با احترام رفتار کرده و به هنگام استفاده از آنها در آزمایشهای علمی، مراقب کلیه ملاحظات اخلاقی باشند.

پلجریسم چه معنایی دارد، سرهم کردن دانش و اندیشه دیگران با عنوانی جدید پلجریسم نام دارد که امری غیر اخلاقی محسوب می‌شود و به ویژه این امر در کشورهای در حال توسعه‌ای مانند ایران رواج دارد. از دیر زمان استفاده‌های غیر مجاز و سود جویی از افکار، نوآوری‌ها، کشفیات، اختراعات، اشعار، ادبیات، سخنان کوتاه و ... افراد عالم صورت گرفته و می‌گیرد. معمولاً افراد نادان افکار و فراورده‌های مردم دانتر را به نام خود جلوه می‌دهند و از این راه کسب شهرت، حیثیت و سپس ثروت می‌کنند. شاید همین تقلید و نمونه‌برداری قدم اول اندیشه‌ربایی بوده است. همواره پس از هجوم بیگانگان به ایران بسیاری از نوشته‌های علمی و فرهنگی نابود شده یا به یغما رفته‌اند و جای تعجب ندارد که بعدها محتویات این کتاب‌ها در فرهنگ و ادبیات اقوام مهاجم و به نام خود ایشان ظاهر شده باشد.

قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی ماده تهیه، عرضه و یا واگذاری آثاری از قبیل رساله، پایان نامه، مقاله، طرح پژوهشی، کتاب، گزارش یا سایر آثار مکتوب و یا ضبط شده پژوهشی — علمی و یا هنری اعم از الکترونیکی و غیرالکترونیکی توسط هر شخص حقیقی یا حقوقی به قصد انتفاع و به عنوان حرفه یا شغل با اهداف ارائه کل اثر و یا بخشی از آن توسط دیگری به عنوان اثر خود، جرم بوده و مرتکب یا مرتکبان علاوه بر واریز وجود دریافتی به خزانه دولت مشمول مجازات به شرح زیر می‌باشند»

- ۱- ارتکاب جرم توسط شخص حقیقی مشمول مجازات جزای نقدی درجه سه و محرومیت از حقوق اجتماعی درجه شش است.
- ۲- در صورت ارتکاب جرم توسط شخص حقوقی علاوه بر مجازات مرتکب و مدیران و گردانندگان مربوطه - مجازات شخص حسب مورد مطابق قانون مجازات اسلامی مصوب تعیین می‌گردد.

تبصره ۱: معاونت در جرائم موضوع بندهای ۱ و ۲ مستوجب حداقل مجازات مقرر می‌باشد.

تبصره ۲: در صورتی که ارتکاب جرم موضوع این قانون از طریق پایگاه الکترونیکی و یا در قالب بنگاه (شامل موسسه، شرکت یا هر نوع دیگر) اعم از ثبت شده یا نشده انجام شود و یا برای انجام آن اقدام به تبلیغ به هر نحو گردد، مرتکب یا مرتکبان به میانگین حداقل مجازات مقرر فقه محکوم می‌شوند.

تبصره ۳: محل بنگاه و یا پایگاه الکترونیکی مندرج در تبصره ۲ به درخواست یکی از وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و یا بهداشت.

در میان این و آن فرصت شمار امروز را

سعدیا دی رفت و فردا همچنان معلوم نیست

سخنران دوم: دکتر مریم مالمیر

معرفی فصل‌نامه اخلاق در علوم و فناوری فصل‌نامه اخلاق در علوم و فناوری با صاحب امتیازی انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری (مدیر مسئول دکتر مصطفی معین و سردبیر دکتر داریوش فرهود) مجوز خود را در سال ۱۳۸۴ دریافت و اولین شماره در سال ۱۳۸۵ منتشر نموده است. اینجانب تقریباً ۴ سال است که با این مجله همکاری می‌کنم و این مجله هم اکنون جزو پرامتیازترین مجلات در حوزه اخلاق می‌باشد. (رتبه B امتیاز ۷۸)

محورهای مجله علوم پزشکی، زیستی، اجتماعی، فلسفی، فنی مهندسی، زیست محیطی، اقتصادی، انواع مقالات که شامل پژوهشی، مروری، پژوهشی کوتاه، نامه به سردبیر، دیدگاه است.

مشکلات رایج در فرایند بررسی مقالات عبارتند از:

— ناتوانی در تبیین و تحلیل موضوعات اخلاقی.

— عدم توجه نویسندگان به فرمت فصل‌نامه اخلاق.

— مشکلات روش تحقیقی و ناتوانی نویسندگان حتی در سطح بالای علمی در تدوین صحیح مقالات به ویژه مقالات مروری.

— چاپ مجدد مقالات یا انتشار دوگانه، تکه تکه کردن یک پژوهش علمی یا پایان نامه در قالب چندین مقاله.

-- یا به طور کلی سطوح بالای پلجریسم در مقالات که البته استاد توضیح لازم رو درباره این تلجریسم دادند ولی لازم هست این رو اضافه کنم که در فرایند بررسی مقالات ما انواع پلجریسم رو مد نظر قرار می‌دهیم:

○ Plagiarism of word که دستبرد علمی در سطح کلمات است و بیشتر در کشورهایی که زبان آنها انگلیسی نیست به دلیل فقر دایره لغات رخ می‌دهد.

○ Plagiarism of structure که دستبرد ساختاری است و نویسنده جمله یا جملاتی رو ناشیانه تغییر می‌دهد.

○ Plagiarism of idea سرقت ایده‌های افراد است.

○ Plagiarism of authorship که سرقت کل مقاله و داده‌های آن و جایگزین کردن اسم خود به جای نام نویسنده اصلی است.

○ Self Plagiarism سرقت از خود است درج جملاتی از مقاله قبلی نویسنده بدون ذکر رفرنس.

دلایل افزایش سرقت علمی در ایران، استاد عزیزم دکتر رکنی در یک تحقیق ملی که انجام دادند در کشورمون مهم‌ترین دلایلی رو که باعث افول اخلاق پژوهش و افزایش میزان تلجریسم میشه بررسی کردند و بیان کرده‌اند که اجبار دانشجویان و اساتید به انتشار هرچه بیشتر مقالات علمی برای کسب امتیاز که منجر به عدم توجه به روح علم و پژوهش میشه، تأکید بر مقالاتی که علمی - پژوهشی یا ISI هستند، اجبار به داشتن حداقل یک مقاله علمی پژوهشی یا ISI در مقطع PHD، اجبار دانشجویان به نوشتن مقاله توسط اساتید، درج نام استاد به عنوان نویسنده اول و گاه هم اول هم مسئول در حالیکه تمام فعالیت‌های پژوهشی تنظیم مقاله و... توسط دانشجو انجام می‌شود که دو پیامد دارد:

○ تشویق غیرمستقیم اساتید به دستبرد علمی.

○ بی انگیزه شدن دانشجو برای انجام فعالیت‌های پژوهشی اخلاق مدار.

راهکار فصلنامه اخلاق در برخورد با دستبرد علمی راهکار مجله اخلاق همان است که در فلوچارت‌های (COPE) Committee On Publication Ethics) منتشر شده. بدین ترتیب که در زمان مواجهه با یک مورد دستبرد علمی که گاه توسط داوران و گاه توسط Editorial team کشف می‌شود مورد به سردبیر اطلاع داده می‌شود و سپس بررسی‌ها آغاز می‌شود. اول میزان کپی‌برداری را مشخص می‌کند که چهار حالت دارد:

۱- بررسی نشان می‌دهد که مشکلی وجود ندارد که خوب اوکی موضوع خاتمه می‌یابد.
۲- مشخص می‌شود که انتشار تکراری است یعنی نویسنده از کارهای قبلی خودش بدون ذکر منبع کپی‌برداری کرده.
۳- در حالت سوم متوجه می‌شویم کپی‌برداری مختصری از مطلب و عبارتی کوتاه انجام شده که بیشتر ناشی از منبع دهی نامناسب و نادرسته (در حالت‌های دوم و سوم با لحنی خنثی با نویسنده تماس می‌گیریم و از او می‌خواهیم اصلاحات لازم را انجام دهد حالا یا بازنویسی کند یا در گیومه قرار بدهد و منبع دهی کند و...)

۴- حالت چهارم دستبرد علمی واضح است یعنی فرد مقدار زیادی داده و محتوا را از مقالات دیگران بدون ذکر منبع برداشته که در این حالت با نویسنده مسئول تماس گرفته می‌شود و با تأکید بر تعهدنامه اخلاقی که امضا کرده‌اند شواهد سرقت علمی برای وی ارسال می‌شود حالا یا نویسنده مسئول پاسخ می‌دهد و توضیح می‌فرستد که باید بررسی بشود یا پاسخ نمی‌دهد در زمانی که پاسخ نمی‌دهد با دیگر نویسندگان مقاله تماس گرفته می‌شود و در نهایت مقاله از فرایند بررسی خارج و در بیشتر موارد نام نویسندگان در لیست سیاه قرار می‌گیرد. (در صورتی که چنین مقاله‌ای از دید داوران و editorial team پنهان شده باشد و چاپ شده باشد و پس از آن فردی از چاپ مقاله شاکی شود باز هم از نویسنده مسئول و یا دیگر نویسندگان توضیح خواسته می‌شود و در صورت عدم پاسخ دهی یا ارایه پاسخ‌هایی که قانع کننده نباشد نامه عذرخواهی مجله در نزدیک‌ترین شماره چاپ می‌شود.)

توصیه برای افزایش فعالیت در حوزه اخلاق معماری، همانطور که گفتیم اخلاق در علوم فنی و مهندسی یکی از محورهای فصلنامه اخلاق است. انجمن اخلاق حتی در این رابطه کنگره‌ای را گمان می‌کنم در سال ۸۶ برگزار کردند. معماری هم به عنوان یکی از شاخه‌های علوم فنی و مهندسی و هم به خاطر بعد فرهنگی و هنری می‌تونه در زمینه اخلاق مقالات و تحقیقات رو صورت بدهد و معماران گرامی می‌تونند مقالات خودشان را به مجله ارایه کنند. اما متأسفانه حضور کم‌رنگی تاکنون در حوزه اخلاق داشته‌اند.

توضیح این نکته ضرورت دارد که با توجه به اینکه معماری از یک سو به عنوان یک رشته مهندسی باید به ایت‌های اخلاق مهندسی توجه کند و از سوی دیگر به دلیل تأثیر معناداری که در زمینه‌های مختلف انسانی از قبیل فرهنگ، روانشناسی، جامعه‌شناسی، و... دارد بعد اخلاق را باید بیشتر مورد توجه قرار دهد.

در اینجا مواردی ذکر می‌کنم که اخلاق در معماری تجلی پیدا می‌کند.

۱- توجه دقیق به نیازهای انسانی در سازه‌ها به ویژه نیازهای گروه‌های خاص مانند کودکان، زنان، سالمندان، معلولان.

۲- توجه به محیط زیست و منابع طبیعی.

۳- توجه به تأثیر معماری بر فرهنگ جوامع و زیرشاخه‌های فرهنگ از جمله اخلاق. بر هیچ کس پوشیده نیست که بسیاری از بناهای شاخص به عنوان نمایندگان فرهنگ ملل در اعصار مختلف بوده‌اند. نمونه‌های زیادی هست در دوران معاصر برج شهیاد و در دوران‌های پیشین تخت جمشید.

۴- استفاده از علم روز در معماری و کمک به گسترش علم با طراحی فضاهای علمی.

۵- توجه به معیارهای اخلاقی جهانی و بومی در طراحی معماری.

۶- تأمین امنیت جانی و روانی استفاده‌کنندگان از فضا و...